

MI A BŰN?

A bűn kérdése központi kérdése a Bibliának. Valahogy úgy van ez, mint az egyszeri presbiter esetében, aki illendő módon részt vett a vasárnap délelőtti istentiszteleten. Felesége otthon maradt és az ünnepi ebédet készítette. Amikor férje hazaérkezett a templomból a feleség oldalát furdalta a kíváncsiság és megkérdezte: miről beszélt a pap? Férje tömör egyszerűséggel válaszolt: a bűnről! Ez a rövid válasz nem elégítette ki az asszonyt, hát tovább kérdezett: mit mondott a bűnről? A férje megint tömören válaszolt: ellene volt. Félretéve a tréfát, arról szeretnék szólni, hogy a Szentírás szerint, mi a bűn lényege, mi a bűn eredete, mi a bűn következménye és mi a bűn megoldása.

1. Mi a bűn lényege?

A Szentírás sokat ír a bűnről, de egészen mást ért alatta, mint a közgondolkodás. Még a vallásos közgondolkodástól is eltér a Szentírás tanítása. Hogyan vélekedünk általában a bűnről? Megpróbáljuk jogi értelemben megközelíteni a bűn kérdését. Bűnnek nevezzük a törvénybe ütköző cselekedeteket. Van büntető törvénykönyv, polgári törvénykönyv. Ezek változnak az idők folyamán, de ami ezekbe ütközik az a bűn. A Biblia nem ezt mondja.

A legtöbben erkölcsi értelemben értik a bűnt. Ami erkölcsstelség, ami valamiféle erkölcsi törvénybe ütközik, azt tekintik bűnnek. Ahogy színlelt felháborodással mondta egy asszony: ami jólesik az embernek, az vagy hizlal, vagy erkölcstelen. Az átlag ember számára teljesen érthetetlen az, amit Jézus így mond: *„nemcsak az a gyilkosság, ha leszúrok valakit, hanem az is, ha megszóllok valakit, vagy gyűlölöm az én atyámfiát”*. Senki nem tudja meg sohasem, a haja szála sem görbül meg, mégis gyilkosnak minősít engem az én Uram, ha gyűlölöm az én felebarátomat. Nem ütközött az én cselekedetem semmiféle törvénybe, nincs is cselekedetem. Mégis azt mondja Jézus, hogy gyilkos vagyok. Teljesen érthetetlen ez a bűnértelmezés az emberek többsége számára. Az pedig végképpen érthetetlen, hogy mindnyájan bűnösök vagyunk. Ilyenkor elkezdjük önmagunkat a másikkal összehasonlítani. Fölhozunk mindenfélét a magunk mentségére és elmondjuk, hogy nem loptam, nem öltem, nem csaltam, stb. Miért lennék én bűnös?

Hogy jól értsük ezt a kérdést induljunk ki az elejéről. Mi volt az Isten terve az emberrel? Isten előbb megteremette a világot, a végén az embert és az embert odahelyezte a látható és a láthatatlan világ határára azzal a megbízatással, hogy uralkodjék a látható világon, és imádja teremtő Istenét. Utóbbira csak az ember képes. Ez magában foglalja azt, hogy engedelmessékedjék Istennek így Őreá hallgatva jól fog uralkodni a teremtett világon. Isten az ember kezére bízta mindazt, amit teremtett, de az embert kezébe vette, és ezt mondta: *„kész vagyok irányítani téged, és akkor fogsz tudni majd uralkodni”*. Itt azonban történt valami zavar, valami kontaktusszakadás. Megszakadt ugyanis az ember összeköttetése a teremtő Istennel, amikor engedve a Kísértőnek azt mondta: *„Majd én egyedül...Én csak uralkodni akarok, de engedelmessékedni nem! Az első parancsot szívesen*

betöltöm, hogy uralkodjam a teremtett mindenségen. Nem vagyok azonban hajlandó imádni az Istent. Isten helyére akarok kerülni!”

Ez volt a kísértés lényege: Olyanok lesztek, mint Isten. Az ember engedett a kísértésnek, több akart lenni, mint akivé Isten teremtette, és ezért elveszítette azt a kiváltságos pozícióját, hogy egyetlen teremtményként neki közvetlen összeköttetése volt a Teremtővel. Az ember lebukott a helyéről, kiesett az Istennel való közösségből, megszakadt az Istennel való kapcsolata. Ezután ennek az alapvető kapcsolatnak a megszakadása után minden egyéb kapcsolata is megzavarodott az embernek. Miután pedig a Teremtőjéhez nem helyesen viszonyult és nem imádta Őt, viszonyzavarok vették körül az embert mindenütt. Megzavarodott az embertársaival való kapcsolata, az önmagával való kapcsolata, a teremtett világgal való kapcsolata. Mindenütt zavar támadt, mert elveszítette az Istennel való közösségét. Ebben a helyzetben azután egyre-másra gondolt és csinált olyanokat, aminek szörnyű következményeit látta, s amiket azóta sem tud abbahagyni. Kényszerhelyzetbe került. Istentől elszakadván, a helyét elveszítve csak helytelenül tud gondolkozni és cselekedni.

A Biblia beszél bűnről és bűnökről. Az ember bűne az, hogy megszakította kapcsolatát az Istennel. Nem volt hajlandó többé engedelmeskedni neki. Az ember bűnei pedig azok, amiket ebben az állapotában gondol, mulaszt, cselekszik, vagy éppen nem cselekszik. A bűn állapotában csak vétkezni tud az ember. Az azonban nagyon fontos igazság a Szentírásban, hogy mi nem azért vagyunk bűnösök, mert vétkezünk, hanem azért vétkezünk, mert bűnössé lettünk. Ez nem játék a szavakkal, hanem azt jelenti, hogy nem az tesz engem bűnössé Isten előtt, hogy hazudok, hogy hiú vagyok vagy képmutató, ragad valami a kezemhez, paráznák a gondolataim, vagy tetteim vannak. Nem emiatt leszek bűnös, hanem azért vagyok ilyen és csinállok ilyeneket, mert bűnössé lettem, mert elszakadtam Tőle, és nem engedem, hogy uralkodjék rajtam az Isten. Ezért nem tudok uralkodni semmin. Önmagamon sem, a nyelvemen sem, a fantáziámon sem, a természetemen sem. Elveszítette az ember a helyét. Bűnnek tehát azt nevezi a Biblia, hogy az ember Isten nélkül akar élni, Istentől függetlenül. Hogy ezután mi következik, az már majdnem mindegy, mert annak csak változatossága nagy. Az egyik embernél ez, a másik embernél az. Az egyikre inkább ez jellemző, a másakra az, de bűnöket tud csak elkövetni. Minden, amit ebben az állapotban csinál, az bűn, mert mindent Isten nélkül csinál. Ami pedig nem hitből van, az bűn. Tehát amit Istentől elszakadva, önállóan, Tőle függetlenül csinállok, nem hitből, az bűn. Tehát az én nemes gondolataim is, mert Isten nélkül gondolom, így belekeveredik valami szenny, vagy számítás, hamisság, vagy tisztátalanság. Semmit sem tudok produkálni én, az Istentől elszakadt ember, ami az Ő mérlegén megütné a mércét, ami igaz lenne, tiszta lenne teljesen. Ilyet nem tudok produkálni. Ezek a mi vétkeink, vagy bűneink. De a Biblia nem ezzel kezd a tárgyalást, hanem a bűnnel. Azzal, hogy elszakadtunk Istentől. És ez mindannyiunkra egyetemesen érvényes. Mert az, hogy az első ember, vagy az akkori emberiség elszakadt Istentől, az kihat mindannyiunkra. Ez ugyanolyan, mint amikor valakit bebörtönöznek és a börtönben gyermeket szül. Mi mindnyájan börtönben születünk. Őseink arra ítélték magukat, hogy Istentől elszakadjanak. A bűn kényszercselekvésének a börtönébe kerültek, és mi mindnyájan ott születünk. Akárhányadízigen, nemzedékről-nemzedékre abba a kényszerhelyzetbe születünk bele, hogy Isten nélkül indulunk és ezért csak Isten nélküli módon tudunk gondolkozni, és cselekedni. Ez a mi bűnünk, és mi magunktól nem tudunk visszatérni Istenhez.

A bűn tehát nem jogilag értelmezett valóság a Bibliában. A bűn nem morális dolog a Bibliában. A bűn hitbeli engedetlenség a Biblia szerint. Ennek persze vannak morális

következményei, de azok már csak következmények. A világ Isten nélkül csak a következményeket próbálja orvosolni, vagy javítani, de a baj gyökere az marad. Lehet visszafogottabban vétkezni, szalonképebben, vagy durvábban, de csak vétkezni tudunk Isten nélkül. Elveszítette az ember az Istennel való kapcsolatát, és ezért nem lehet ráismerni. Mindenestől megváltozott. Nagyon találóan jellemzi helyzetét Arany Jánosnak ez a néhány sora: „*Nem az vagyok, aki voltam egykor. Belőlem a jobb rész kihalt.*” Idézhetnénk tovább a verset, rendkívül találó kifejezések vannak erre az állapotra. Ő nem erről az állapotról ír, de ez történt a bűneset után. Az ember nem az többé, aki volt egykor, belőle a jobb rész kihalt.

2. Mi a bűn eredete?

A Biblia szerint az első bűn a mennyben történt, a lelki, a szellemi világban, amikor Lucifer, ez a tekintélyes angyalfejedeleml Isten helyére tört, fellázadt Isten ellen. Ahogy az egyik teológus írja, Isten az ellene elkövetett lázadást úgy büntette meg, hogy engedte, hogy sikerüljön. Ez a luciferi gondolat azóta is megvan, de úgy, hogy végső sikere nem lehet. Engedte Isten ezt a lázadást sikerülni és eredménytelenül lázad és lázít azóta is ez a lelki hatalmasság Isten ellen.

Azonban ő nem sokat tudott volna tenni Isten ellen, ha meg nem nyeri magának azt, akire Isten a teremtett világot bízta. És ez az ember. Ezt a megbízatást azonban nem vonta vissza Isten a tőle való elszakadás után sem. Az embert kellett tehát megnyerni. A Kísértő Istennel szemben bizalmatlanná tette az embert, azt kérdezte: Csakugyan azt mondta-e Isten? Vajon jó-e neked, amit Isten mondott? Mit gondolsz, hosszú távon is beválik, érdemes Neki engedelmessé válnod? Bizalmatlanná lett az ember az Istennel szemben, és a végén elszakadt Tőle. Engedett a Kísértőnek és ebben a pillanatban engedetlené vált Istennel szemben. Itt mindjárt leszögezi a Biblia, hogy nem lehet két úrnak szolgálni. Amikor az ember enged az Isten ellenes csábításnak, abban a pillanatban engedetlené lett az Istennel szemben és az a bűn. Elszakadtam Tőle, nem Őreá hallgatok tovább, nem bízom benne. Zárójelben hadd jegyezzem meg, a Bibliában sehol nincs szó arról, hogy valamiféle almafa állt volna az Édenkertben. Ügyetlen, rossz ábrázolásoknak következtében terjedt el ez. Nincs almafa és nem a tudás fája van ott. Nem általában a tudástól tiltotta el az Isten az embert. Akkor hogyan bírhatta volna rá a teremtett világot, hogy manipuláljon azzal, formálja tovább és vezesse? A jó és gonosz tudásának fájától tiltotta el. Isten attól óvta az embert, hogy megismerkedjék a gonosszal, hogy belekóstoljon abba, hogy milyen az, mert akkor már valószínű, hogy nem tud megállni. Az a bizonyos sokat emlegetett szent együgyűség, az a bizonyos tiszta ártatlanság, amibe Isten az embert teremtette, az maradt volna meg, ha hallgat Isten szavára és nem akarja ő maga kipróbálni, amire nézve Isten előre megmondta, hogy az csak árthat neki. Ez maga már Istennel szembeni szemtelen bizalmatlanság volt, hogy Isten ugyan megmondja, hogy ha kipróbálsz, belehalsz, de ő mégis kipróbálja, hátha nem hal bele. Ez a kísérthező ott van a szívünk mélyén. Ettől óvta Isten az embert, hogy ne próbálja ki. Inkább higgyél nekem, hogy erről nem érdemes enni, az összes többiről ehetsz. Arról nem érdemes, mert ha arról eszel, meghalsz. Erre jön a kísértő, és azt mondja: Bizony nem haltok meg, hanem olyanok lesztek, mint Isten. Rossz dolog olyannak lenni, mint az Isten? Rendkívül csalárd kérdés és javaslat ez. Azóta is így kísért a Gonosz.

Ez tehát a bűn eredete. Még a kísértőről ejtsünk néhány szót, mert a bűn mindig kísértésként kezdődik. A kísértés még nem bűn, csak külső támadás, amivel ha azonosítja

magát valaki, akkor lesz belőle bűn. Jakab apostol rendkívül precízen leírja ennek a menetét, amikor azt mondja: *„Mindenkét kísértetik, amikor vonja és édesgeti a tulajdon kívánsága. Azután a kívánság megfogánván bünt szül, a bűn pedig teljességre jutván halált nemz.”* Kívánság...bűn...halál. Ezen a három lépcsőn akar minket levezetni a Gonosz és csak az első lépcsőről fordulhatunk vissza. A másodiktól már nem. Amikor jelentkezik a külső támadás, akkor mondom rá nemet, és nem gondolom végig, nem foglalkozom vele tovább. Nem halogatom, hogy hátha mégis most az egyszer nem fizetek rá. Biztos, hogy mindig az életembe kerül, ha a Gonosz jön. Minden jó adomány felülről való, és ami alulról való az soha nem jó adomány. Soha ne higgyünk a Gonosz ajánlatainak. A kívánság megvan bennünk, kísérhetőek vagyunk, de le lehet győzni a kísértést. Hogyan? Úgy, ahogy a folytatásban írja Jakab apostol: *„Engedelmeskedjétek azért az Istennek, álljatok ellene az ördögnek és elfut előletek. Közeledjétek Istenhez és közeledni fog hozzátok!”* Nem itt kezdődik ez a mondat, ahol mindig idézni kezdjük: *Álljatok ellene az ördögnek.* Hanem itt kezdődik: *engedelmeskedjétek az Istennek, álljatok ellene az ördögnek és közeledjétek az Istenhez.* Aki Istennek engedelmeskedik, az nem fog engedetlené válni vele szemben, és nem fog engedelmeskedni a Kísértőnek.

3. A bűn következményei

A bűn következményeit is részletesen leírja a Szentírás. Először is azt, hogy az ember rejtőzni kezd az Isten előtt. Megjelenik a félelem, ami azóta is ezerarcú formában jelentkezik, és gyötör bennünket. Ez az Isten előli rejtőzés is állandó kísértés. Azután mentegetni kezdi magát és ugyanakkor vádolni a másikat, sőt vádolni Istent. Ádám azt mondja, hogy nem én ettem a tiltott fáról, hanem a feleségem, akit te adtál mellém. Éva azt mondja, hogy nem én, hanem a kígyó csapott be engem. A felelősség áthárítása, a mentegetőzés és vádaskodás. Megjelenik a verejték, a könny, a vérontás és a végén a halál. Amit Isten előre megmondott. A testi halál is, az azzal járó mindenféle szenvedéssel, kinnal, szorongással. A lelki halál is, ami azt jelenti, hogy az ember elszakadva Istentől, az élettől szakadt el. Nincs a helyén, nem tudja a küldetését végezni, nincs köze Istenhez. És akinek nincs köze Istenhez, annak nincs élete önmagában. Az halál fia. Ez a gyakorlatban azt jelenti, hogy keresi, és hiába keresi az ilyen ember egy földi életen át a maga helyét a világban. Nem találja a helyét, a békességét, a harmóniáját, az örömet. Egy örökkévalóságon át kínlódik Isten hiánya miatt. Hiányzik neki az Isten, de talán nem is tudja, vagy elfelejteti magát. A halál pillanata után már tudni fogja, hogy Isten hiányzik, de akkor már nem nyerheti meg. Ezt nevezi a Biblia kárhozatnak. Mi szeretnénk ezt enyhíteni, és azt mondani, hogy a szerető Isten nem lehet ilyen. Isten olyan, amilyennek magát kijelenti. Isten előre megmondta, hogy ha arról a fáról eszel, meghalsz. Isten az Igazság Istene. Isten ítélő Isten is. *„Elvégezett dolog, hogy az emberek egyszer meghaljanak és utána az ítélet!”*

A lélek halott a vétkek miatt. Ezt érti a Biblia halálon. Lehet, hogy itt nagyon úgy tűnik, hogy valaki él, hangos, könyököl, tapos, alkot, de halott a vétkei miatt. Mert elszakadt Istentől. Ennek a fordítottja az újjászületés.

4. Van-e szabadulás a bűnből?

Mindjárt a Biblia elején megcsendül az evangélium. Úgy szokták nevezni az I. Mózes 3,15.-öt, hogy ősevangélium, ami az asszony magváról szól, aki majd a kígyó fejére

tapos. Ez a szabadító Krisztusról szóló első prófécia. Míg csak rejtőzni kezd az ember Isten ítélete előtt, de már Isten megígéri a Szabadítót. Nem kell rejtőznie, mert azzal semmit sem old meg. Nem tud elmenekülni Isten ítélete előtt. De Isten előtt is Istenhez menekülhet, mert Isten szereti a tőle elszakadt embert is és meg akarja menteni. Ezért jött el Jézus Krisztus. Így olvassuk az Igéből: Jézus váltott meg minket a törvény átkától. Aki asszonytól született és ezért ugyanolyan, mint mi, de a Szentlélektől fogantatott és ezért egész más, mint mi, mert bűntelen. S mivel bűntelen, magára vehette mindannyiunk bűnét és mindannyiunk bűnének büntetését. Isten neki tulajdonította a mi bűneinket és nekünk tulajdonította az Ő igazságát. Hinni azt jelenti, hogy valaki ezt személyre szólóan érvényesnek tartja és megköszöni. Nem azt jelenti a hit, hogy van Isten. Hinni azt jelenti, hogy Jézusban hiszek és Jézusban hinni azt jelenti, hogy megköszönöm neki, hogy Ő elszenvedte az én büntetésemet és nekem adta az Ő igazságát. Ezért én az Isten elé úgy járulhatok, mint aki olyan igaz őelötte, mint az Ő egyszülött Fia. Aki ezt hiszi, az a hívő ember. Az kerül vissza eredeti pozíciójába. Az lehet újra Isten gyermekévé. Abban fejlődik ki újra a Szentlélek csodája folytán az az érzék, hogy érti Istent, hogy kész neki önként és örömmel engedelmeskedni. Az fogja tudni az eredeti küldetését elvégezni, hogy úgy uralkodjék a teremtett mindenségben, hogy Isten akarata valósuljon meg benne. Azon jelenik meg az Isten képe, az Isten képmása lesz, ő lesz az Isten képviselője ebben a világban. És aki ezt hiszi, hogy Jézus igazsága az övé és minden bűne megbocsátott, az megszabadul a bűn büntetésétől és a bűn hatalmától. Mit jelent ez?

Ez nem azt jelenti, hogy többé nem fog vétkezni, hanem azt, hogy egészen bizonyos abban – mert Isten ígéri – hogy minden bűne megbocsátott, amit a múltban elkövetett és amit el fog követni. Ez mind megbocsátott, amikor Jézus meghalt. Az ilyen ember hiszi azt, hogy visszakerült az eredeti helyére és kap erőt ahhoz, hogy engedelmeskedjék Istennek. Magától nem tud engedelmeskedni senki. A legjobb szándékú hitetlen sem tud engedelmeskedni Istennek. Isten eszköznek felhasználja és rajta keresztül sok jót végezhet, de engedelmeskedni csak az tud, aki hit által újra Isten gyermekévé lett és Isten Lelke él benne.

Ennek a bűnbocsátnak a Biblia tanítása szerint két különös oldala van. Van egy jogi oldala, ami azt jelenti, hogy a bűneink büntetését Isten elengedte Jézusért. Egyszer már végrehajtotta a kereszten, még egyszer nem hajtja végre rajtunk. És van az atyai oldala, ami azt jelenti, hogy az ilyen ember is vétkezik, megszakad a közössége az Atyával. Mit tehet ilyenkor? Azt amit az Igéből tanácsol a mi Atyánk, hogy vallja meg vétkeit és hagyja el. Van tehát jogi oldala és van atyai oldala. Életünkben egyszer fogadhatjuk el ezt a jogi döntést és köszönhetjük meg, hogy Jézus minden bűneinkért tökéletesen eleget tett. Minden nap újra odamehetünk Hozzá, mint vétkező fiak és kérhetjük, majd megköszönhetjük az atyai döntést, az atyai megbocsátást.

Végül még annyit, hogy a pásztori szolgálatom alapján úgy látom, hogy három akadálya van annak, hogy valaki Istentől való elszakítottságából visszakerüljön ebben a boldog istenfűi állapotba. Az első az, hogy valaki nem látja a bűnét, meg azt sem, hogy Istentől elszakadt. A második az, hogy nem vallja meg. Látja már, eljut a büntudatig, lelkipurdalása van, de nem jön ki a száján: „Atyám, vétkeztem!” Elbűjlik nagy általánosságok mögé, hogy „mindnyájan gyarlók vagyunk”, meg „ilyenek a körülmények”. Elbűjlik a konkrét bűnvallás előtt. A harmadik súlyos akadály, hogy nem hiszi, hogy csakugyan megbocsátott minden bűne Krisztusért. Amikor Krisztus ezt a szót kimondta a

keresztén: „Elvégeztetett!”, akkor megbocsáttatott. Ezt kell hinnünk és ezt szabad megköszönnünk.

Így oldódik meg a bűn kérdése az életünkben.